

Törő László Dávid:
Tudásközvetítés a Burgenland-identitást alakító
osztrák/német történészcsoportok között

Hajnal István Kör konferenciája, Székesfehérvár,
2021. augusztus 26.

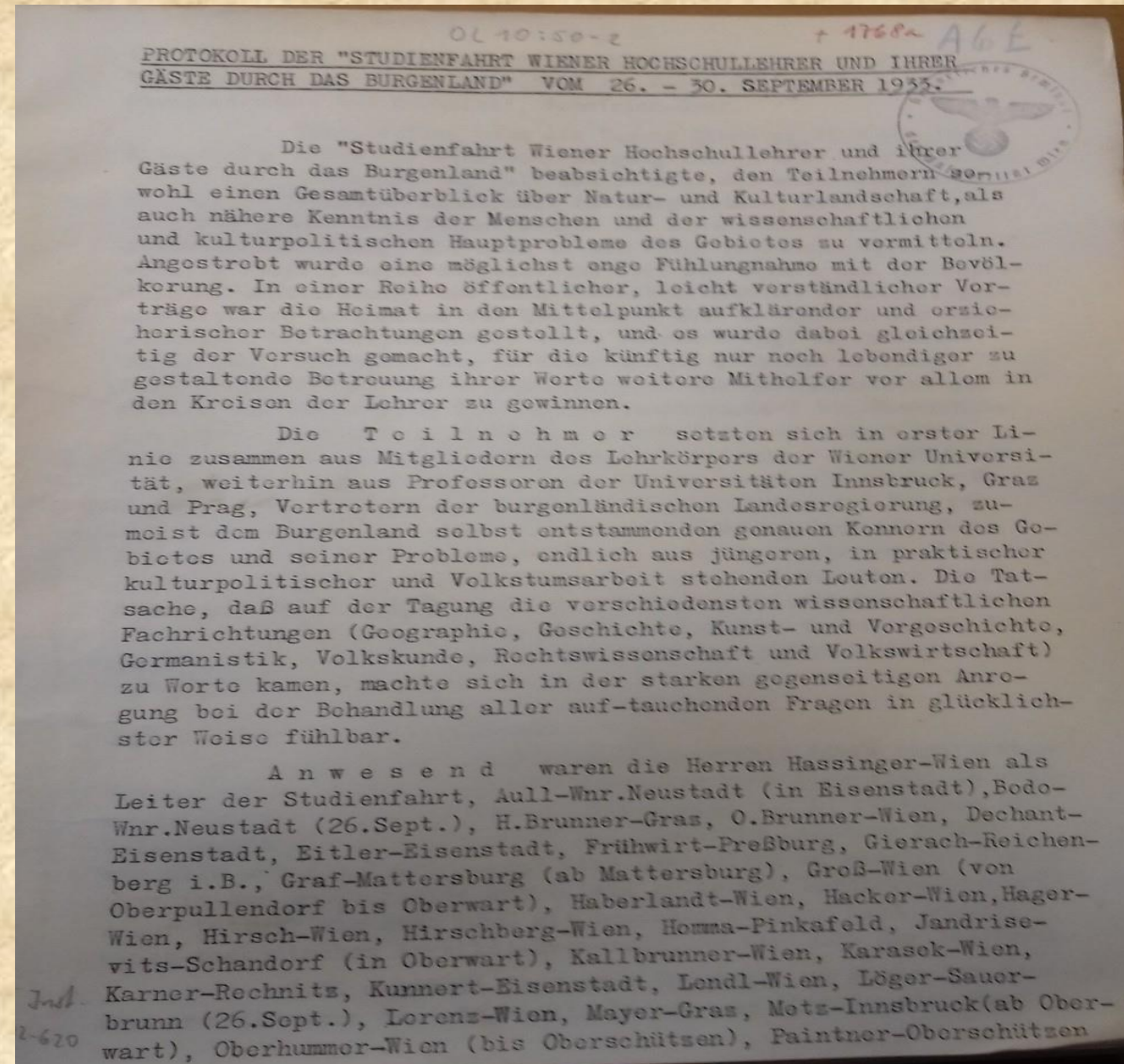
Az előadást az NKFI-134469 PD_20 ösztöndíj támogatja

Történészcsoportok Bécsben és Burgenlandban

- Történelmi hálózatok törekvése a Burgenland-identitás történelmi megalapozására
- 1. Burgenland: **Alfons Barb** (Landesmuseum), **Csatkai Endre** (műveléstudomány), **Paul Eitler** és **Heinrich Kunnert** (kulturpolitika, levéltárügy), **Otto Aull** (helytörténelmi cikkek és monográfiák)
- 2. Bécs: **Hugo Hassinger** (A német Délkelet-Európa kutatások bécsi vezetője), **Lothar Gross** (Bécsi Állami Levéltár), **Hans Hirsch** (Osztrák Történelmi Kutató Intézet) + az Intézet fiatalabb tanítványai: **Otto Brunner**, **Ernst Rieger**

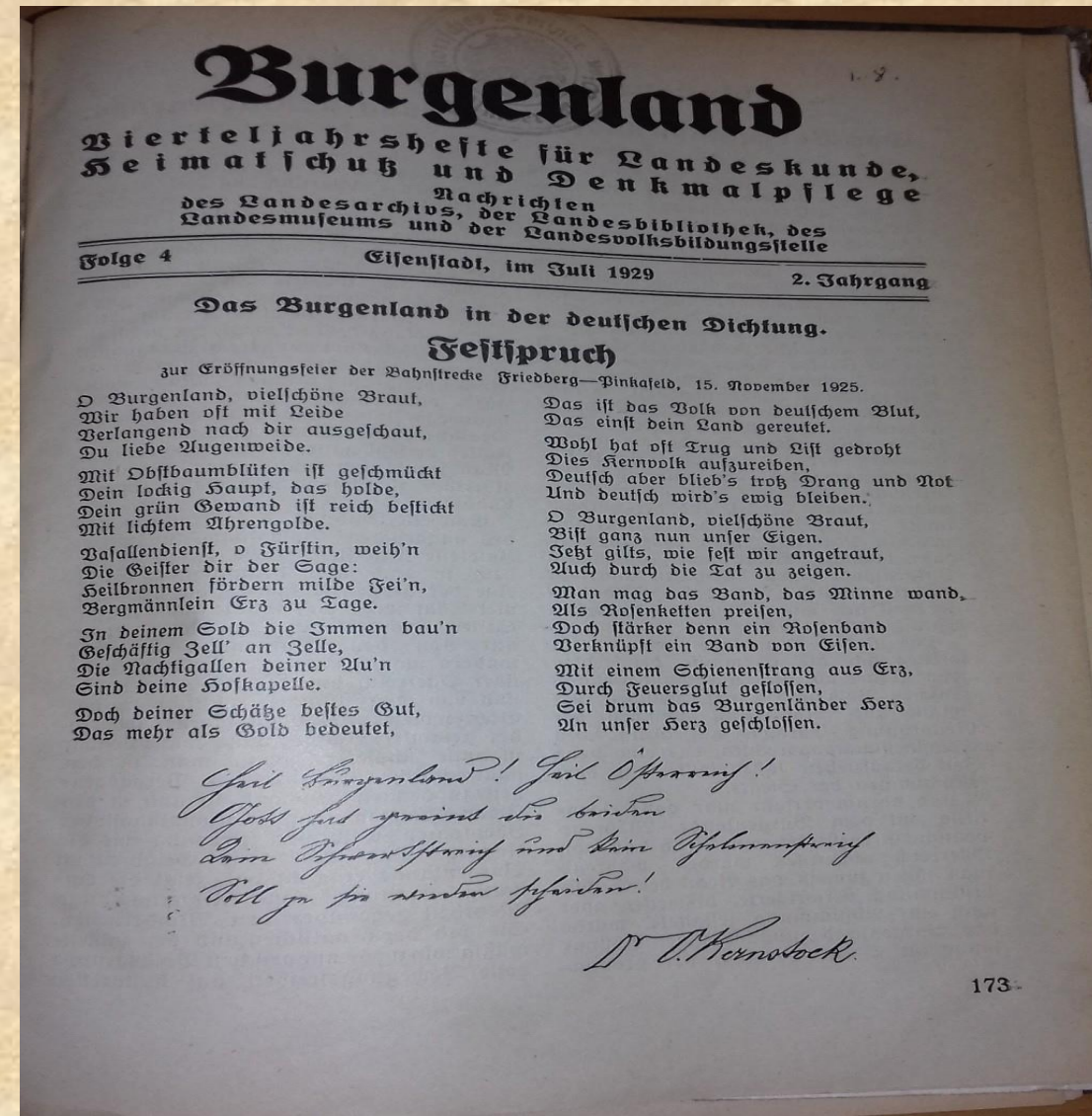
Bécsi történészcsoporthok együttműködése a burgenlandi történetírással: két esettanulmány

- (Történet-)tudósok tanulmányi kirándulása Burgenlandban, 1933. szeptember 26-30.
- A bécsi Institut tanítványainak (Ernst Rieger, Walter Goldinger) kutatóútja Magyarországon 1932-33, a Burgenlandi Oklevélcönyv előmunkálatai

A burgenlandi történészcsoporthoz kapcsolódása Bécshez és Berlinhez

- A német népi érvelés győzelme a helyi publikációkban: *Burgenland* vs. *Mitteilungen des Burgenländischen Heimatschutzvereins* (1927-1932) = *Burgenländische Heimatblätter*
- A Burgenland-kérdés iránti érdeklődés a német folyóiratokban (*Südostdeutsche Forschungen*, 1936)
- Emlékezetpolitikai viták Bécs és Kismarton között: Haydn (1932) és Liszt (1936)

Tudástranszfer a határokon keresztül I.

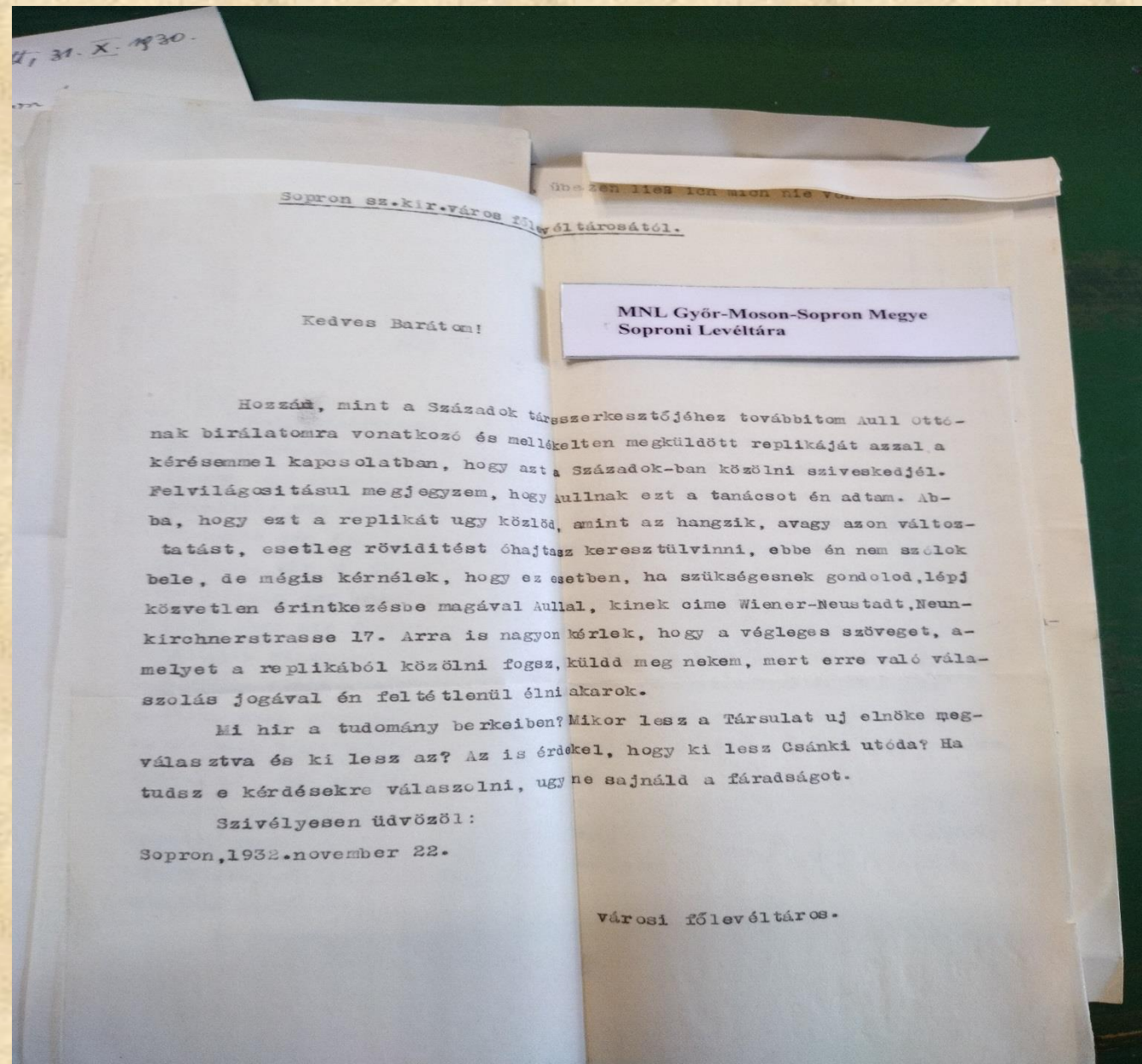
Otto Aull: Eisenstadt. Ein Führer durch seine Geschichte und Kunst. 1931.

- A város német karaktere a fontos vezérfonal (pl. magyar urak németül állítanak ki okleveleket a város lakóinak)

- Protestáns német polgárok vs. katolikus, abszolutista Esterházyak

Házi Jenő (1932, Századok): A város pont a Kanizsaiak és Eszterházyak miatt volt európai rangú, egészen 1921-ig. Aull nem végzett eredeti forrásfeltáró munkát, elfogult.

A vita magánlevelezésben folytatódik

Tudástranszfer a határokon keresztül II.

- „A historikus Schünemann gyakran állott tudományos viták pergőtüzében. [...] Mai értelemben vett népi nemzeti álláspontjából következett, hogy a népi gondolat mai értelmezését kereste ott és akkor is, ahol ennek a terminológiának felvetítése homályosságot okozhat a történelmi fejlődés helyes megismerésében. Nem mindig határolta el pontosan a középkori fejlődésben a német-római birodalom szupernacionális politikai elemeit vagy szellemiségét a tisztán német megnyilatkozásoktól, ami szintén alkalmas tudományos félreértések felkeltésére.”
- Markó Árpád-Tóth László: A magyar történetírás háborús halottai. Magyar Szemle, 1941, 148.

schichtliche Entwicklung Mitteleuropas und die derzeitigen Verhältnisse hineinleben. Vom völkischen und nationalen Standpunkt im heutigen Sinne folgernd, suchte er die jetzt übliche Darstellung des völkischen Gedankens auch dort, und auch dann, wo die Darlegung dieser Terminologie in der richtigen Erkenntnis der geschichtlichen Entwicklung Unklarheit verursachen kann. Er hat nicht immer genau die supernationalen politischen Elemente des römisch-deutschen Reiches in seiner mittelalterlichen Entwicklung oder deren Geistigkeit von den rein deutschen Offenbarungen abgegrenzt, was ebenfalls geeignete ist zu wissenschaftlichen Missverständnissen. Dies alles ist verständlich, wenn wir die Umgebung in Betracht ziehen, aus der Schünemann hervorging, und die „atmosphäre“, in der der tiefste nationale junge Gelehrte in dem Deutschland nach Versailles lebte. Im Wesentlichen müssen wir hier die seelischen Motive für jene Widersprüche suchen, welche durch Schünemanns Werke in der ungarischen Geschichtswissenschaft ^{öfter} aufgelöst wurden.

Der unbarmherzige Tod hat der zu grossen Leistungen bestimmten und bereits bleibende Werte geschaffenen geschichtswissenschaftlichen Tätigkeit Konrad Schünemanns ein frühes und grausames Ende bereitet. Über die Bedeutung seiner Arbeiten und deren Wert wird die Fachwelt ein

Burgenland és a központ együttműködésének problémája 1945 után

- Fritz Zimmermann kezdeményezése egy burgenlandi népességtörténeti kutatással kapcsolatban (1951)
- A központ elutasító válasza Leo Santifaller és az Institut nevében
- Historiográfia és a tudástranszfer kérdése

INSTITUT FÜR ÖSTERREICHISCHE
GESCHICHTSFORSCHUNG
WIEN I., UNIVERSITÄT
Tel. A 21-5-50, Kl. 795

Wien, den 17. Mai 1951.

Herrn
Univ.-Prof.
Dr. Hugo Hassinger,
Wien I., Universität,
Geographisches Institut.

Sehr geehrter Herr Professor!

Zu dem uns freundlicherweise übersandten Schreiben des Herrn Dr. Fritz Zimmermann gestatten wir uns zu bemerken, dass das Institut für die in Aussicht genommenen Arbeiten über die Nationalitätenverhältnisse im burgenländischen Raume in der Person von Dr. Hans Wagner einen geeigneten Bearbeiter besitzt.

Der Genannte ist durch seine Arbeiten am Burgenländischen Urkundenbuch mit der Geschichte des Landes und seiner Archive vertraut und wäre bereit, die notwendigen Forschungen durchzuführen. Der von der burgenländischen Landesregierung für das neue Unternehmen bewilligte Betrag von S 2400.- würde wohl zweckmäßiger Weise als Personalaufwand für den Bearbeiter, und zwar für sechs Monate, bei halbtägiger Arbeitszeit verwendet werden, das Forschungsstipendium betrüge also pro Monat 400 S. So ist es ja auch in dem abschriftlich beigelegten Antrag vorgesehen. Als Arbeitsbeginn kämen allerdings, da der genannte Dr. Wagner augenblicklich durch andere Arbeiten im Auftrage des Instituts voll beansprucht wird, erst die Monate September oder Oktober dieses Jahres in Betracht.

In der Hoffnung, dass Sie, sehr geehrter Herr Professor, mit der hier vorgeschlagenen Besetzung des Arbeitsvorhabens einverstanden sind, verbleibe ich mit dem Ausdruck der vorzüglichsten Hochachtung

Ihr ergebener

Leo Santifaller